

ΜΟΥΣΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΤΟ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑ. Στήν ἀρχή τοῦ παρόντος τεύχους, δημοσιεύομεν ἓνα ἄρθρον τοῦ κ. Καραγιάννη γιά τὸ ἀτομικὸ του ἔργον, — τὰ πρῶτα βήματα τοῦ μελοδραματικοῦ του θιάσου.

Ὁ κ. Ἰωάννης Κ. Καραγιάννης ἐκ τοῦ δήμου Σαΐας τῆς ἐπαρχίας Κοινοῦρίας, ἐγεννήθηκε στὰ 1848. Ἀπὸ δώδεκα ἐτῶν ἦλθε στήν Ἀθήνα καί τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1866 ἐπῆγε στήν Κρήτην ὡς ἐθελοντῆς εἰς τὴν ἀνεξάρτητο ὁμάδα ἐθελοντῶν καὶ ἔλαβε μέρος σὲ τριανταδύο περίπου μάχας, κατόπιν ἐγκατεστάθη στήν Ἀθήνα καὶ ἐργάσθηκε γιά ἀρκετὰ χρόνια ὡς ἐμπορορραπίτης. Τὸν τελευταῖον καιρὸ ἐπὶ δεκαεπτὰ χρόνια διετέλεσε πρῶτος δημορχιακὸς πάρεδρος Πειραιῶς καὶ τώρα ἰδιοτενεὺε στὸν Πειραιᾶ.

Τὸ ἄρθρον του αὐτοῦ ἔρχεται σὲ κατάλληλη στιγμή, τώρα τοῦ συζητῆται καὶ πάλιν, μὲ τὴν πρωτοβουλία τοῦ κ. δημάρχου Ἀθηναίων, ἡ ἴδρσις πλέον Δημοτικοῦ μελοδράματος. Ἐφ' ὅσον τὸ κράτος διὰ διαφόρους λόγους, οικονομικοὺς κυρίως, δὲν ἀναλαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν ἰδρύσεως μονίμου ἐθνικοῦ μελοδράματος, ἡ χειρονομία τοῦ Δημάρχου μας κ. Σ. Μερχοῦρη, εἶναι ἀξία παντὸς ἐπαίνου. Καὶ θὰ ἔπρεπε σχετικῶς νὰ τονίσωμεν, ὅτι τὸ Μελόδραμα δὲν ἰδρύεται μὲ τὰ χρήματα καὶ μόνον ἢ τὴν καλὴν θέλησιν, ἀλλὰ κυρίως μὲ τὴν ἐπαρξίν ἀνθρώπων, δυναμέων νὰ ιδρῶσιν καὶ πρὸ παντὸς νὰ κρατήσιν τὸ Μελόδραμα. Γιατί, ὅσα ἐκατομμύρια καὶ ἂν διαθέσῃ ὁ Λῆμος ἢ τὸ Κράτος, θὰ πᾶνε χαμένα, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν καὶ δοθοῦν σὲ χεῖρα ἀνικάνων καὶ ἐπιτηδεῶν. Δὲν θέλομε βέβαια νὰ θίξωμε μὲ τὴν τελευταίαν λέξιν μας, τὰ προσκληθέντα ἢ μὴ, ἄτομα ἀπὸ τὸν κ. Δήμαρχον. Κάθε ἄλλο. Ἀλλὰ δὲν μποροῦμε νὰ κρατηθοῦμε λέγοντας πῶς τὸ μελόδραμα εἶναι πρωτίστως, κοντὰ στὰ χρήματα καὶ ζήτημα προσώπων καὶ ἰδίως Γενικοῦ Διευθυντοῦ, Ρεζισῆρ καὶ Διευθυντοῦ ὀρχήστρας. Ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεῦτερος δὲν ἐπάρχουν στὸν τόπον μας. Τώρα ἐὰν πρόκειται νὰ ιδρῶσιν μελόδραμα, γιὰ νὰ λέμε πῶς ἔχουμε καὶ τέτοιο φροῦτο στὸν τόπον μας ἀπλῶς, εἶναι ἄλλο ζήτημα. Ἐμεῖς θέλομε τὸ μελόδραμα, γιὰ νὰ ἐκτελῇ κοντὰ στὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων συνθετῶν καὶ ἄλλα τοῦ διεθνοῦς ρεπερ-

τορίου και ὄχι μόνον τοῦ Ἰταλικοῦ. Καλὸς βίβαια και ὁ «Ριγολέτος» ἀλλὰ κάπως καλύτερος και ὁ «Τρίσιαν» τοῦ Βάγνερ ἢ ἡ «Πλέκτρα» τοῦ Ρ. Σιρό-
ους κλπ. Μόνον ἐὰν θὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἀνεβάσουμε και κἀν τέτοια ἔργα,
μετὰ δυό-τρεις μῆνες ἔστω, ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος και γιὰ ἴδρσαι μόνιμου
Δημοτικοῦ ἢ Κρατικοῦ Μελοδράματος. Ἐν ἐναντίῳ περιπτώσει.....

ΟΙ ΚΩΔΙΚΕΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΚΡΥΠΤΟΦΕΡΗΣ.— Ἀρχετὸς θόρυβος ἔγινε τὶς
τελευταῖες ἡμέρες στὸν Ἀθηναϊκὸν τύπο, ἐξ ἀφορμῆς ἐνὸς τηλεγραφή-
ματος τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Πρακτορείου, κατὰ τὸ ὅποιον, «ὁ καθηγητὴς τῆς
Βυζαντινῆς μουσικῆς ἐν τῇ Μοῦσῃ τῆς Κρυπτοφέρης (Γιζόττα Φεράττα)
πατὴρ Λαυρέντιος εὔρε τὴν κλεῖδα, δι' ἧς ἀναγινώσκει τὴν μουσικὴν τῶν
κωδικῶν τῆς Μοῦσῆς αὐτῆς και διὰ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν νέοι διανοίγον-
ται ὁρίζοντες εἰς τὴν Βυζαντινὴν μουσικὴν».

Πρέπει νὰ τοῖσώμεν τὸ ἐξῆς πρῶγμα: Ὅσοι, ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν
ἰδίων, ἐπεχείρησαν νὰ μεταγράψουν εἰς τὴν σημερινὴν Εὐρωπαϊκὴν σημειο-
γραφίαν ἀρχαῖα μέλη, δὲν μᾶς ἔδωσαν ἢ ἀντιαισθητικὰ κατασκευάσματα,
ποῦ δὲν ἔχουν καμμίαν ἀπολύτως σχέσιν μὲ Βυζαντινὸν ἐκκλησιαστικὸν
μέλος ἢ γενικὰ μὲ μουσικὸν τοιοῦτον. Δὲν ἔχει κανεὶς παρὰ νὰ παρατη-
ρήσῃ τὰς γελοιοποιούσας τὴν Βυζαντινὴν μουσικὴν μεταγραφὰς τοῦ Ρίμαν,
εἰς τὰ βιβλία του: «Die byzantinische Notenschrift im 10-15. Jahrhun-
dert», «Studien zur byzantinischen Musik» ἢ τοῦ Egon Wellesz: «By-
zantinische Musik» ἢ τοῦ H. J. W. Tillyard: «Studies in Byzantine
Music», «A musical study of the Hymns of Casian», «The stenographic
theory of Byz. Music» κτλ., διὰ νὰ πεισθῇ και διὰ τὴν ἀξίαν τῶν μελ-
λοντικῶν μεταγραφῶν τῆς Μοῦσῆς τῆς Κρυπτοφέρης, χάρις εἰς τὴν εὐρεθεῖ-
σαν κλεῖδα!

Σχετικῶς ὅμως, ἡμποροῦμε νὰ ποῦμε μὲ τὸν σεβαστὸν μας και μονα-
δικὸν καθηγητὴν τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς κ. Κ. Ψάχον ὅτι «κλεῖς τῆς
ἀναγνώσεως τῆς γραφῆς τῶν ἀρχαίων μουσικῶν κωδικῶν οὐδέποτε ὅπτη-
ξεν, οὔτε δὲ και ἐχάθη διὰ νὰ ἀνευρεθῇ σήμερον. (Ἀπὸ ἐπιστολὴν τοῦ κ.
Ψάχου εἰς τὴν «Καθημερινὴν»—12 Μαῖου 1932). Ἡ γραφὴ—συνεχίζει ὁ
κ. Ψάχος—δι' ἧς εἰσὶ γεγραμμένα τὰ ἀρχαῖα Βυζαντινὰ μέλη εἶνε στενο-
γραφία, ἧς ἡ ἀνάγνωσις καθίσταται ἐρικτὴ διὰ μόνης τῆς ἀναδρομικῆς
μελέτης τῶν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς γενομένων ἀναλύσεων αὐτῆς, αἵτινες
κατέληξαν εἰς τὸ σημερινὸν σύστημα, διὰ τοῦ ὁποίου τὰ ἐν τῇ στενογραφίᾳ
ὑπονοούμενα ἐγράφησαν πρὸ αἰῶνος και ἐπέκεινα καθ' ἑλοκλήριον διὰ

μουσικῶν φθογγοσῆμων. Ἡ ἐκ τῆς ὑποτιθεμένης λοιπὸν ἀναγνώσεως τῶν ἀρχαίων κωδικῶν μουσικῆ δὲν εἶνε πραγματικῆ, ἀλλ' ὁ σκελετὸς αὐτῆς, τῆς κυρίως μουσικῆς ἐκτελουμένης ἀπὸ μνήμης κατὰ προφορικῆν τῶν διδασκάλων παράδοσιν. Οἱ ἰσχυρίζομενοι ὅθεν—καὶ εἶνε ἀρετοὶ οἱ τοιοῦτοι—ὄτι ἀναγνώσκουσι τὴν γραφὴν τῶν ἀρχαίων κωδικῶν, δὲν ἀναγνώσκουσι τὴν πραγματικὴν μουσικῆν, ἀλλ' ὄρισμένον ἀριθμὸν φθογγοσῆμων, ἀποτελούντων τὸν σκελετὸν περὶ τὸν ὁποῖον πλέκεται μνημονικῶς ἡ κυρίως μουσικῆ.

Τὴν πλάνην ταύτην, καθ' ὁμολογίαν τῶν κορυφῶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, κατέρριψα διὰ τῆς «Παρασημαντικῆς» μου. χωρὶς οὐδεὶς τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων ν' ἀναιρέσῃ καὶ τὸ ἐλάχιστον. Πλάνη λοιπὸν μεγίστη, διακωμωδοῦσα τοῦτ' αὐτὸ τὴν Βυζαντινὴν μουσικῆν, τὴν διὰ τῆς γραφῆς καὶ τῆς φωνητικῆς παραδόσεως διασωθεῖσαν, πλάνη, λέγω, εἶνε ἡ διαφημιζομένη εἴθεσις τῆς κλειδῆς, ὁμοία πρὸς τὴν πλάνην ἐκείνων, οἵτινες ἀγνοοῦντες τὴν σημασίαν τῶν ἐν τοῖς ἀρχαίοις χειρογράφοις καὶ ταῖς ἀρχετύποις ἐκδόσεσι βραχύνσεων τῶν λέξεων λ. χ. Μήτηρ (Μη), Θεοῦ (Θοῦ). Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ Υἱὸς (Ι. Χ. Θ. Υ. Σ.) κλπ. ἀναγνώσκουσι ταύτας Μηροῦ, Ἰχθῆς κλπ.

Πρόκειται λοιπὸν καὶ ἐν προκειμένῳ περὶ παρεμφεροῦς ἀναγνώσεως τῆς ἀρχαίας Βυζαντινῆς παρασημαντικῆς, ἣν ὑπεστήριξαν ἀρετοὶ ξένοι, ἄλλοι ἐκ πλάνης καὶ ἄλλοι ἀπὸ σκοποῦ, ὅπως καὶ ἡμετέροί τινες, ἐκ μόνης πλάνης καὶ ἀγνοίας. Διακηρῶνται συνεπῶς μετ' ἀπολύτου πεποιθήσεως ὅτι οὔτε περὶ ἀνακαλύψεως τινος πρόκειται, οὔτε περὶ εἰρήσεως κλειδῆς τινος. Λοιπὸν πάν ὅτι πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ οὐδὲν ἄλλο θέλει εἶσθαι, εἰμὴ φανταστικῆ καὶ ἀδθαίρετος ἀνάγνωσις δῆθεν τῆς ἀρχαίας στενογραφίας. ἐν ἣ ἔγρηφοντο τὰ βυζαντινὰ μέλη, ἧς ἀποτέλεσμα ἡ διακωμωδῆσις—ὡς εἶπον—τῆς πραγματικῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς καὶ ἡ οὐσκότισις τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πραγματικότητος».

Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν τίποτε ἄλλο εἰς τὰς ἀνωτέρω διαφωτιστικὰς τοῦ ὄλον ζητήματος ἀπόψεις τοῦ κ. Κ. Φάχον.

Δ ΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ κ. Θ. ΠΙΝΔΙΟΝ.—Ὁ ἀξιότιμος καλλιπεχνικὸς διευθυντὴς τοῦ «Ἑλληνικοῦ Ῥαδίου» Ἀθηνῶν κ. Θησεύς Πίνδιος, ἀπαντῶν εἰς ἡμᾶς δι' ἐπιστολῆς του εἰς τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ τελεώφοιτοί» Χρονικὸν τοῦ παρελθόντος τεύχους, γράφει—παρεξηγῶν τὴν κεντρικὴν ἰδέαν τοῦ ἄρθρου μας—ὅτι «ἡ Μορφολογία καὶ ἡ μουσικῆ ὑπαγόρευσις ἀνήκοντι πρὸς πολυλῶν (;) εἰς τὰ ἐποχρωστικὰ μαθήματα τοῦ «Ἑλληνικοῦ Ῥαδίου». Ἡμεῖς, ἔχοντες ἐπ' ὄψιν τὰ «Δελτία πεπραγμένων» τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ Ῥαδίου αὐ-

τοῦ, δὲν εὖρομεν — ὅταν ἐγράφομεν γὰρ τοὺς τελειοφοίτους — οὐδὲ εὐρίσκομεν
 καὶ τῶρα τι τὸ σχετικὸν μὲ τὰ μαθήματα αὐτὰ εἰς τὸ « Ἑλληνικὸν ᾠδεῖον».
 Ἀλλὰ, δὲν διαμφισβητοῦμεν ἔστω τὴν ὁρθότητα τοῦ περιεχομένου τῆς ἐπιστο-
 λῆς τοῦ κ. Πινδίου, ποῦ μᾶς πληροφορεῖ γὰρ μαθήματα τοῦ ὑπὸ τὴν διεύ-
 θυνσίαν του ᾠδεῖου, χωρὶς αὐτὰ νὰ φαίνονται κάποιον εἰς τὰ « Δελτία πεπραγ-
 μένων». Ἐκεῖνο ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει ἀπὸ τὴν πολλὴν παρόξνη ἐπιστολὴν
 τοῦ κ. Πινδίου, εἶναι τὸ ἑξῆς: Δὲν προσπαθεῖ νὰ ἀντικοῦσῃ τὰ περὶ Σολφέζ
 γραφέντα εἰς τὸ ἄρθρον μας, λησμονεῖ ἢ ἀναφέρει τι γὰρ τὴν Ὀργανολογίαν,
 τὴν Ἱστορίαν τοῦ *Lied* καὶ τοῦ μελοδράματος, γὰρ τὴν Παιδαγωγικὴν κλπ.
 μαθήματα ποῦ ἐζητοῦσαμεν εἰς τὸ παρελθὸν τεῦχος, ἀλλὰ μᾶς γράφει: «φο-
 ρεῖτε ὅτι ὅλα γενικῶς τὰ ᾠδεῖα τῆς πρωτενοῦσης στεροῦνται ἐποχρωστικῶν
 στοιχειωδῶν μαθημάτων», ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐξ ἀντιθέτου ἔλέγομεν: «Κατὰ τὴν γνώ-
 μην μας, ἀφ' οὗ ὅλα γενικῶς τὰ ᾠδεῖα τῆς πρωτενοῦσης στεροῦνται ἐπο-
 χρωστικῶν στοιχειωδῶν μαθημάτων ὡς, Ὀργανολογίας, Μορφολογίας, Αἰσθη-
 τικῆς τῆς Μουσικῆς, μουσικῆς ἐπαγορεύσεως, Ἱστορίας τοῦ *Lied* καὶ τοῦ
 μελοδράματος ἰδιαίτερος διὰ τοὺς τραγουδιστὰς κτλ.», ὁ κ. Πινδίου ἀντιγρά-
 φει τὴν ἀνωτέρω φράσιν μας ἕως τὸ «μαθημάτων» γὰρ νὰ μᾶς ἀντικοῦσῃ,
 ἐν ᾧ φαίνεται ὀλοκάθαρα τί ἀκριβῶς ἐννοοῦμεν μὲ τὸ «στεροῦνται ἐποχρω-
 στικῶν στοιχειωδῶν μαθημάτων ὡς, Ὀργανολογίας κτλ.». Καθορίζομεν δηλαδὴ
 ἐπακριβῶς τὰ μὴ ἐπάροχα εἰς τὰ ᾠδεῖα τῆς πρωτενοῦσης μαθήματα. Καὶ
 καὶ ἄλλο: Κεντρικὴ ἰδέα τοῦ ἄρθρου μας «Οἱ τελειόφοιτοι» ὡς καὶ τοῦ
 ἄλλου ἐν συνεχείᾳ «Τὰ μαθήματα» ἦτο: «Εἶναι ἀγὰρ γε οἱ τελειόφοιτοι ἀρ-
 κετὰ μονοεῶς μορφωμένοι;» Ὁχι, ἦτο ἡ ἀπάντησίς μας. Καὶ σαυτὸ δὲν
 μᾶς ἀπαντᾷ ὁ κ. Πινδίου, γιὰ τὸ ξεῦρε πολλὴν καλὰ ὅτι οἱ τελειόφοιτοί μας
 ἔχουν ἀνάγκην μεταβάσεως εἰς τὰς Εὐρώπας πρὸς μετεκπαίδευσιν καὶ πλη-
 ρεστέραν μόρφωσιν. Ἐκτὸς ἐὰν διὰ τῆς «πρὸ πολλοῦ» διδασκομένης Μορφο-
 λογίας τὰ πράγματα ἤλλαξαν